

ad 209.

1
D. N. 578 Prath. i. to. Aug. 1827
21. Okt. 1827

Kaunist õppetusest
ristirahwa maia piddamisest.
keigeüllemast õppetajast
antud.

Mull: 6, 33.

"Nõudke esile Jummalale rüüsi ja temma õi-
guss, seis keix peab teile peälegi antama."

Das Dünd dieser Schrift ist zerfallen, mit
der Annemifang oder das Jamnögger
darfalten, in Folge des Geschehen, sieben
feingeborn zu die die jesse Caspian Anstalt
eingefunden. D. N. 27 August 1827

Verantwortl. Kasparlingersche
Caspian.

Vast in nor-saandras Schrift
 mistt goren di hystimunt. Gromt
 l'pion der Augb' h'ng' / von Engh' / v'z
 aufhalten sey, k'lich' / th'gon di g'ist
 lufon Glandes M' / st'bl'nd' / von Furm
 dat. Consp'or' / th'ng' / von r'g'ons' / an.
 N'ge Uat'm / Schrift.

O. A. Holz. Arnold F. Sch. Knüppfer

Jacob Joh. Hirschhausen Theodor Fried. Glanström

Paul Eduard Hoeschulmann Gottf. W. M. Strübel

Isjand Jummal on Omma Joracli rahwa, Om-
 ma jullese Mosesse läbbi, wägge wal kombel, Egip-
 tusse maalt päästnüd ja se kange orjusse seest neid
 wäljawinüd, mis neid seäl waewas ja nende ello
 neile wägga Süddilisekse keggi.

Ja tootusse male piddi Moses neid wiima, se ma-
 le, mis Jummal Abraamile ja temma seemnele
 olli tootanüd, se õnnistud Kanaani male. Agga
 ei woi se kallis ma ei kellelegi head põlwe jatta,
 kes Jummalal ei tahha tunda, egga Temma teed
 k'iaia, muud kui agga k'iaia omma kimmude järrel
 omma ennese teed. Sepärnass siis olli ka armolise
 Jummala tahhtminne, se rahwa keigesmalst tom-
 mata ennese põle ja mitme sure inmeasja läbbi
 nisuggusekse ennass neile näidata, et julgus ja la-
 tus Temma, se ilmanäggemata Jummala peäle,
 nende Süddamesse piddi ärratud sama. Ja kõrbes
 piddi Moses neid läbbiwima, seest et Jummal Om-
 ma ärra arwamata wägge ja armo, innimessele
 parreminne ei ja näidata, kui agga seäl, kus inni-
 mess keigest nähtawass jahkusamisest warrass ilma
 näiko ollewad. Kui siis kellelegi meie seass wakkheff
 ka ehk peako juhtuma, et on ütkegi hädda sees,
 ofsexui kõrbes; se agga uskugo kindlaste: Siin on
 Jummalal üks nou; siin Ja tahhab Omma nim-
 me surekse tõsta ja ennass nisuggusekse näidata, kes

4 Jennägi, kuofa silmaga ei olle keddagik nähja, keik
woib sata, mis agga ial tarwis, ja neikist kül.
Nenda ollensid ka Israeli lapsed korb'es piddanud
mõttema, ja paljo enneminne weel nemmad, jess
ei nemmad Jummalta immelikkuid abbi-tunnis:
tuski mõnda jo olli källe sanud, ja selgi aial
neid jo ärrakatonud, mil ennestle keik jo olgas
arwasid ollewad. Agga nemmadke leggid nenda-
sammoti kui meegi päiwil ni mitto ristionni-
menne kül teeb. Ehk nemmad sure Jummalta ai-
tawat kät omma hädda jess kül mitto tuhhat
kord on ärrakasta sanud; siiski on nemmad köh-
ke meelt ärraheitmas, kui agga mēddagi neile
sattub, mis nemmad ei olle mõlnud, ehk mis
nemmad ennesele heaks ei arwa; ehk kui nemmad
ommas häddas ka köhke abbi ennesele ei nä. Neri-
da ka Israeli rahwas korb'es. Nende kuduofe warra
hakkas jo nappiks fama, ja ep olnud siäl kusja-
gild nähja, kuft jätko leida. Nemmad siis agga
piddasid jēddasamma arro, mis lihha meel tän-
napääs weel wõttab piddada. Nemmad mõffid
jēdda nattokest, mis weel järrel olli, omma sil-
maga üttele, ja arwasid ütles, kauaks jess weel pid-
di ollema. Ja nähjis, et jess ei woinud kauaks olla,
kõhke waesed pimmedad siis agga jäid se piõfud jō-
ki ja se laia korb'e peäle mõttema - agga Jum-
mala sure wäe ning Temma olfako õnniõtuofe
rikkuofe peäle; ei mõlnud nemmad jelle peäle mitte.
Ja kõhke siis seälgi olli nähja, mis ikka nähtud ja

3
jraegogi weel nähha, kui maiapidada Jumma-
la juur' armo ja Temma õnnistamisofe nou om-
masti arropiddamisofest mahha wõttab jätka; -
nemmad hakkasid nurrisema ja Jummalta peä-
le kaebama ja üttema: „ Oh ollensime ärrafur-
nuud Jehowa käe läbbi Egiptuofe male, kui mid
lihha pottide kullal istufime, kui meie leiba soi-
me omma kōhko päis: jess keie olleke meid wäl-
jawinud seia korb'e, et keie keik jēdda koguduss
nälga suretate.“ Nijugyune on parrago Jum-
mal innimenne. Tema Jummalata ellada, ei
pea hemma jess luggu, kui tal agga leiba ja lihha,
et kõhkeul saab, mis on ta Jummal. - Hea meel-
ga ollensid Israeli rahwas Kanaanil hoopis mah-
hajätanud, ja ollensid paljo enneminne Egiptuofe
jäanud, sure orjuofe siõse, kui neil agga leiba ja
lihha ollens olnud. Ja nendasammoti on ka paljo
neid ristirahwasid kes surep ei holi kaewalikkust ka-
naanist, kui neil agga tarwis ei olle läbbrikata
kōrb'est, kuofa kartwad kõhkele ehk nappust tullewad.

Ja eks se pole suur jōlledus mõtelda, nago tah-
haks Jummal korb'e laota ärrafurra neid, nettele
Temma Omma armo mēda, ütke ma on tootanud
pärnanuofeks anda, kus neil keikist kül peab ol-
lema. Küllab Israeli rahwas ollensid pea woinud
arro jess sada, kui wägga jōlledad nemmad se mõtte
polep olli. Jess häbbiks nende uskmata jēddama
pärrust, ütles Jehowa nende wasto: „ Wäta, ma
takkhan lasta leiba sādada kaewast, ja rahwas pe-

6 ab wäljaminneema ja kogguma iggapäiſe oſja om-
mal päwal, et ma neid kiufan, kas nemmad wõt-
wad mo käſjooppetusos kääia ehk mille? - Sure
Jummala tootusjed on peält kuuldes iikka niſug-
gufed, mis loded mele ning innimese moiwus:
ſega ühte ei tahha ſündida; waid nemmad päh-
handawad ennast agga neift. Ja nenda ülleb Jum-
mal ſiinge „Ma tahhan teile laota leiba ſäddada
kaiwaff.“ - Küllab ſedda tarwis, wois ehk mon-
ni uſkmata ſidda pilkades küll mõttelda; kaiwaff
leib küll peab ſeia kõrbe matkafäddama, eitulle
meile muido küll mis ſiia, ſe ſure piſti nälja ſeo-
offenenda kui ſe ültempealt proheweti Eiſa was-
to üllis: 2 kun: 7, 1. 2. „Wata, kui Jehowa teeks
lurkiſid kaewa külge, ja laofeks leiba matkafä-
dada.“ - Agga ſedda kaunimaks ilmoitab ſuur
Jummal omma wägge, kui mailma tarkuſeſt
äraramoiftmata, Temma ſanna ommeti töeks
peab jäma. Nenda olli üllema pealikko ja proh-
wetiga, ja ſame kuulda, kuida ſiingi ſündind.

Küllab Jummalat olleks wähtä aofi olnud, ſe
rahwale korraga ni paljo leiba anda, et neil mid-
meks aiaks ſeſt olleks ſanud, egga polleks Tem-
mal niüüdi ſuur aofi ollewad, meile ſedda ilma-
likko warra ſaki kätte anda, et ehk mille aas-
tal ſellega läbbi woixſime aiada.

Agga omma targa nou möda ei lahtnud Jummal
ſe rahwale mitte ennam kätte anda, kui agga
iggapäiſe oſja. Ei piddand nemmad mitte monneks
pä:

päwaks kogguma ehk monneks näddalaks;
waid iggapäiw piddid nemmad wäljaminneema
ja iggapäiſe oſja ommal päwal kogguma.

Agga mikſpärrast Jummal nenda keinud, ſedda
ſellelab Temma iſe ärra, ülleides: „et ma neid
kiufan, kas nemmad wõtwad mo käſjooppetu-
sõ kääia, ehk mille.“ - Nende ſiddame mõlle-
miſed piddid ſeſt awwalikkuro ſama: ſeſt, kes
Jummala peäle lotis, ei woinud temma murres
olla, kuſt homme wõtta. Temma agga wakis
Jummala käe peäle ja mõttes ommas ſiddames:
Kes tänna mulle annab, iikka Temma homme-
gi ei wõtta mulle keelda. Ja niſuggune teggi
ka Iſjanda käsko möda, ja läks wälja üh-
heſt päwaff keiſe, ſedda wõtma, mis Jummal
temma oſjaks olli wäljapannud; ja temmal
olli ſeſt ſe: rööm, mis temmal ühtre ſurema
koggo jures mitte ei olleks woinud olla; et
ta Jummala iſjalikko kolekandmiſt iggapäiw
uete ſai ärrakunda, ja et temma, ollexui igga-
päine woõras, Jummala ſõnalaua jure kuel-
mata ſai tulla. Agga need jälle, kes lah-
ſid targemad olla, need mõtleſid: Farrim et
mul on, kui et waff pean ſama! ſeſt kes ſedda te-
ab, mis luggu wahheſt homme on; ja unnuſ-
taſid ärra mõllemid, Jummala käſjo ning Tem-
ma tootusje ſanna; ja piddaſid ſeſt kinni, mis
ſilmaga olli nähta, ja kaſufid agga kuida pal-
jo enneſele kogguda. Agga ei olnud ſe muud kui
ag:

Agga Jummala au teotaminne, sest ei nemmad
ei lootnud Jummala arms peäle, waid toetajid
ennast omma tühja tarkuse peäle, ja tahtsid
omma wauwa läbbi ennepel wäljamurestada,
mis laua peäle panna ja misga ennast ülles-
piddada. - Nisuggusi targaid oli Iisraeli rah-
wa seas küllalt, ja ep olle niid ristirahwagi
seas, paraago Jummal, sekord mille wähhä.
Agga same niid weel näkha, kui tühkine on
nende tarkus, ja kui ilma nende wauw.

Hommiko warra, kui kaste Iisraeli rahwa
leri ümber maad kaktis, käskis Moses nenda,
kui Jummal oli üllelnud, se rahwa mirna,
leri ümber sedda leiba kogguma, mis Jum-
mal neile oli annud. Küllab monni pead
ehk wangubas, siiski laks iggamees wälja, ja
wata! sedda oli leri ümber kui kaste mago.
Ep olud seddasuggusi weel enne nähtud. Siis
se küll peak ollema? nenda kuuloi siil ja seäl
küsiwad, ja Moses kostis ja ütles nende was-
to: "Se on se leib, mis leile Jehowa on annud
süa. Tehke niid nenda, kui Jehowa on küs-
nud: kogguge iggamees ni paljo, kui ta jou-
ab süa, kan iggamehke peäle, keie waimude
arw järnele; iggamees wõtko neile, kes tem-
ma telkis on."

"Ja Iisraeli lapsed leggid nenda ja koggusid, ja
keine sai paljo ja keine sai pisut. Ja nemmad

modtsid kannoga, ja kes paljo koggunud ei sa-
nud ülle, ja sellid ei puidnud ärra, kes pis-
sust koggunud; nemmad ollid koggunud igga-
mees ni paljo kui ta joudis ärrasüa."

Ja kes niid olleko tahtnud märkada; küll
lab se olleko ehk woinud märkust sada, nenda kui
meiege maiapiddamiöse häid õppetusi ennestele
woime sepp wõtka. Sepp meiegi sepp näme, et suurest
koggust ei sa. Sepp küllab Jummal moistab om-
ma targa ning sallajal nou möda tehja, et mon-
ni innimenne, ehk temma küll on koggunud ja
siis on kokkopannud, ommeti teise wasto ei sa,
kes ep olle pooltri koggund temmast. Ja seeb se
on, mispärast armas Iosand ütles: "Hoidke en-
nast ahnuse cest: sepp ükoki ei ella ommast war-
randusest se läbbi, et temmal wägga paljo on."
- Olyo siis peäle, et so naabri pöld ennam wilja
kannab, ja et temma ait ehk täiem - olgo peäle,
et temma ammeti tö ennam kasjo talle sadab ja
et Jummal on ta ellomaias. Mis tarwis siiski kad-
de olla? Toela ennast agga Jummala peäle, ja te
truioste ärra omma tö; küllab Jummal sind siis
wältab õnnistada, ja näkha saad, et omma pis-
koga nendasammoti saad läbbi, kui teinege, kel
paljo antud. Ja ärra agga paigast piua kogguda,
et rikkaks tahhad sada, ja seddasamma kälte, mis
ehk teisel on. Iksa se on tühki tö ja pühha Pau-
lus ütles sepp: "Kes tahtwad rikkaks sada, need
languwad küfatusse ja köie siöse, ja mitme rum-
ma."

10. mala ja kahjoteggewa himmo sioje, need wausta-
wad innimesed alla hukkaminnustse ja ärri-
riksioje sioje." 1 Tim. 6, 9.

Küllab se rahwas kõrbes olli olgego silmaga
näkha sanud, et koggu minne tullewa peäle
waeu on, mis Jummal pea tühjaks wõib tehja.
Agga is olli nemmad siiski targaks läinud. Sest,
ehk Moses Isanda nimel neile küll ütles, et ei
ükski hõimaks sest jälle ei piddand jätma, ey-
ga ka ahnesti kõrwale pannema, moodes; kui
ma länna ei hõia, ehk mul wahhest siis hõim-
me ei olli, mis süa - siiski olli nende seas pal-
jo neid, kes omma mõttet mõda targaste tahl-
sid tehja ja pannid kokkukoggutud päwa osjast
muist agga ärri, ja jälled sedda hõimaks jälle;
agga, wata, se sai uosa täis ja haigis." Oh se
waeni jõlle rahwas! -

Agga ka lännapääwgi on, Jummal parraga,
neid sugugi küll, kes omma ahne maiapidda-
mioje parrast, ei raalfigo käd ligulada, kui mid
dagi tulleb wäljapanna; ehk andwad waestele,
kedda koggoni ei siinni ilma jälle, wägga piisful;
ja lewad nenda, kartes, et nemmad ehk isje wahhest
hädasje ei ja. Agga ei lea nemmad ka weel mid-
dagi sest õigest uspest Jummalata sioje. Mammõn
on nende Jummalaks, ja lemmast nemmad agga
peawad kinni, mõtteldes: saab warra wahhest
wähkhamaks, mis minnest siis, muud kui jurem

agga nälga. Ei mitte, armas wend; waid kui
Jummal käsib, siis olli agga kõrhe omma war-
ra kallal, ja wõlla täie peoga. - Tägo ehk tühja
asjade, wõiduse juruse, ihsoraste tühja illo, ja
ühhe kõrge sureliose ellamioje polest jo warra juld
küll kullutamata; agga kui waeste wannemast-
tele, kellel Jummal paljo lapsi on annud, ja head
pead leggema; ehk pead haigid jähkutama, ehk
katma neid, kes allasti; ehk leokedele andma ja
waestel lapsel toidma: ärri siis mitte ei mitte, et
hoiad. Siis agga anna täie peoga; ja eyga se julle
kahjaks ei tulle. Agga tahhad ja, kui sedda sugugi
tarwis, wahhest ka ehk tullewa peäle hõida, wata,
siis sadal Jummal ommal aial ühhegi uosi so
maiapiddamioje ning se warranduse sekka, et
so mammõn nendajammoti hukka peab minne-
ma, kui se manna hukka läns, mis Israeli lapi-
sed sure Jummalata käsjo wasto, tullewa peale tar-
gaste tahhsid hõida. Ja ei olli se rahwas kõrbes
sedda asja mitte ainapäinis isjennesse parrast
piddand ärrakalwema; waid Jummal on ka meie
parrast nenda neile teinud, et meie lännapääs
weel peame nendest õppima, mis ristiinimese
kohla maiapiddamioje õigeks tarkuofeks tulleb
piddada. Nenda olli Jummal neile ka ütelnud,
et nemmad kuendamal päwal kähkewõtra emam
pööid kogguema. Kui sest, mis nemmad iggapääs
koggunud, et nemmad seitsmest, se on hingamioje pä-
wa,

wa, peatoiduse muine pärrast mitte wakkre ei
 jällans pühkiitsemata. Nenda ütles ka mooses
 rahwa wasto: „Komme on hingaminne, se on
 õige hingamisje pääw Jehowale; mis teil
 leiba lehta, siis lehtse sedda, ja mis teil on ke-
 ta, sedda keetke, ja keir mis üllejääb, sedda
 pange ennestele ürra ja keidke komfeko. Ja
 ei haifend neil, kes nenda leggid, egga polnud
 uga fees.

Ja sepp meie õppime, A Isjand Jummal suur
 peab pühkapäwa peäle, ja ei tahha mitte, et
 sedda argipäwa tö läbbi peab alwaks pelama.
 „Kuus päwa - se on Temma Janna - pead sinna
 töd teggema, ja keir omma teggemist ärrateg-
 gema. Agga seitsemes pädw on hingamisje pääw
 Jehowa sinno Jummalale; siis ei pea sinna lüh-
 tegi teggemist teggema, ei sinna, ei so poig egga
 so tüllar, ei so sullane egga so ümmardaja, ei
 so lojus egga so woõras, kes so wärrawis on.“
 2. moos. 20, 9. 10. - Kui niüd lihameel ommas tar-
 kusfer hakkab ütlemä: Agga mis lehta? - ei
 ja ma müido läbbi; - mo maiaasji müido läh-
 häb raikok; - polle se siis müud kui agga tüht-
 ni kõnne, mis so usmata süddame seest tulleb.
 Sepp lihameel ja usmata südda need on iska
 teine teise poolt. Epa olle ürraki ommas maia-
 pidamisfer weel taggast janud, et ta Isjanda
 päwa on pidanud. Ja Jummal leeb meilegi päi-

^{-Jammoti}
 wil nenda, kui ta se rahwale kõrbes wõltis leh,
 ja, ja andis neile kakkewõrra kätte, kui olli
 koggumas päwal enne hingamisje päwa. Sepp
 Temma annab neile, kes sedda uuustawad, näd-
 dali töis ni paljo rasga kätte, et nemmad omma
 tö ning maiaapidamisje polest ilma katujota,
 keir omma teggemist, pühkapäisel päwal külfes-
 ma woiwad jätta. - Tulleb ütelda, et nädali
 tö peal Jummal ännistaminne üks päinis agga
 on, ja ilma temmata on keir meic tö ja waeu jo
 ilma. Agga pühkapäise teleggemisjele ep olle Jum-
 mala ännistamist mitte tootud; ja se pärrast üt-
 les ka mooses, et, kes hingamisje päwal wälja-
 piddi minnema kogguma, et nenda tö piddi tüht-
 hine ollema; sepp et sedda siis seäl ei piddand olle-
 mage. Ja nenda ka olli. Sepp nenda hulgas
 olli süski monningad nisuggused, kui ristirah-
 wa hulgas praego weel, kes ei holid Jumma-
 ta käsust mitte, müud kui lochafid ennast ag-
 ga omma ennese tarkust müda, omma ennese
 tö ning waeuwa peäle. Nemmad agga länsid
 wälja kogguma, ja arwafid ennast paljo tar-
 geminne teggewad, kui teised, kes hingamisje
 päwal rahkute omma koiu jäid. Agga keigelar-
 gemad küll pea said wäljapaisma; sepp keik, kel
 jätta hea meel se saki pärrast olli, mis koiu möt-
 lesid towad, need keir said tühtja käega taggast
 tullema - ei leidnud nemmad middagi, ja olli ne-
 - ma -

14
alegi veel palto teinud, jess et nemmad Jum:
mala käsko olid ülleastunud. -

Pea siis mees, armad luggeja: Keskho Jum:
mal innimesejele pole wäljapanud, ei pea in:
nimenne siäl ka mitte wälma. Nenda ep olle
Jummal sulle pühkapanäwa käsko mille jowinud,
ja kes ehk arwat kuigi sure käsko ennejet jess
tulnud, ep olle temma siiski ial middagi jess kü:
te sanud. Agga film ei käima sedda mitte ülle:
wadala, egga pea meiega omma filmi jäwrel mit:
te sedda äwro piddama. Agga kui mele tulleha:
me, kui wägga hästi meie wannemalle wan:
nemad, kes pühkapanäwa wägga sure au jess on
piddanud, omma maiapiddamiofega korda
on sanud; küllal siis ehk pea leiame, et kü:
ned kaebamiofjed sandi ja nappi aia, laifa
porre, ehk monne mu nifugguse pärrast, mis
praigo, parraigo Jummal, ni suggedaste kuulda,
sedda suurt tarwust ei tahha paljo kila, et
meie si ahinust pärrast pühkapanäwast ennam
ei tahhage surest hoida. Ja meie wannemalle
te maiapiddamiof meie maiapiddamiofje wasto
arwates, peame küll böega üllestunnistama,
et nemmad, kolmas käsko piddades, ei ühheffxi
asjast ilma ei olle jäänd; agga meie jälle, kol:
mas käsko ülle käe heites, ei olle meie sure =
mal jaand, kui et meil pakkhad lappjed, pakkhad
sullasjed, pakkhad hüdruksud, pakkhad jummalakar:
ma:

- lms -

15
mala leomekhed; ja ens neid keik ei tulle tö;
eya maiapiddamiofjes ^{ühheffxi} (usjaks arwata)?

Oh et ommeti keik, kes maia piddawad, Satu:
moni fanna wöllaxfid mees piddada, mis 127 lau:
tu Imofj salmi jess loeme: "Kui Jehowa ei ehki =
ta kodda, siis kome = ehkilajad näwad seäl kal:
lal waeuwa ilmaaego." - Örnis tullekus jelle =
has se salmikesje nenda arwa:

"Kodda ehhitama, ep olle se mitte palka ja kiw:
wa kokkopannema, et seinad ja kallus ja kaam:
brid ja load jess sawad; waid se on siin keik,
mis ühheffxi maiasje tarwis, ja mis ühheffxi fanna:
ga, maiapiddamiofjesse kullume. Innimese lo:
dud meel ja mailm, mollemad küll arwawad, et
maia nenda tulleb piddada, kui nemmad tahkawad
ja peawad suurt omma möllesse ning omma tö:
peäle; ollego saaks nende leggemiofje läbti keik ja
kõime minnema. Ja selle polest ülleb nüüd Satu:
mon: Ei mitte; ja juttahat meid Jummalala pro:
te, ja õppelab meid õiges uskus Jummalala käsko
keik palluma ning lootma. Uskus peab maia
pelama; jess, ei tulle se mitte meie leggemiofjes,
waid ainouks: Temma önnis tammiofjes ning Tem:
ma ablijs."

"Agga ei pea meie paigast mitte möllesse, et
ei olle tarwis tööd tekha. Innimenne peab tööd
leggema, ja seks on temma lodud; agga ei tulle
siiski ei peatoidus egga maia läius mitte meie
bööst, muud ^{ku} agga Jummalala armust ning Temma önnis =

- jnn - jnn =

nis =

hawast rääst. Sest, aruad jenna sedda ommaist beg-
 gemisest tulleswad; kochke siis on ahnus ja tühtri
 murre lahti ja mõlled sure leggemisega ka suured
 ennast kätte saavad. Ja ommeti on nähtu, et mõned
 paljo tööd küll teewad, agga polle neil leiba; ja keine
 jälle ei te poolltse sedda tööd, ja siis on tal raskust
 küll. Agga se tulleb sest, et Jummal tahab sedda
 au ennesele, kui se, kes seggideust ainoitksi annab,
 sest kui ja ehk jadda aastal maad künnaraksid ja teek-
 sid keige se mailma tö äära, ei wiaks ja ommeti
 mille ihteainust wilja nõrks ma seest wälja tua;
 waid Jummal teeb ilma jenna leggemata, ja kui
 olled magamas, wilja iurwast, korre wälja, ja pan-
 neb paljo iurwa jenna peäle, omma head tahmist wäida
 „ Sepärnast te omma tö nenda, et ja sedda waltkeest
 ei te ilma. Agga ja teed omma tö ilma, kui ja ju-
 rest murest ja omma leggemise peäle ennast löetad,
 kui ehk peaks se sind toidma. Tööd lehta, se on
 so kochkus; agga so toidminne ja so maiafilles
 piddaminne, se on sure Jummalata murre. Temma
 andis Adamile rasko, et temma omma palte higgsi
 sees omma leiba piddi jorma, ja tahab et innimen-
 ne peab tööd leggema, ^{ja ei} lahka innimesele
 mitte jila anda, kui temma tööd ei te. Agga tö läb-
 bi ei lahka Temma innimesele jälle reddagid anda;
 waid ainoitksi Ommaist armust ja õnnistamisest, ja
 ei pea töleggeminne müüd kui innimesest agga allast jaak-
 ma omma lehta fundima. Teab innimenne sest Jum-
 mala sanmast müüd luggu; siis tahab Jummal tem-
 male küllalt anda, ning hästi tedda toiba. Ja ei toida

Jummal innimesest mille leiffiwisi kui reik teised lo-
 mad. Agga teised lomad, ei te nemmad jo mille tööd
 omma toiduse pärrast, ehk küll iggaikkhel on omma
 leggemist; ja siis õfiwad ja leidwad nemmad omma
 toidust. Linnore lennab ja laulab, pesjellele
 ja auidub. Se on temma tö; agga ei toida se ted-
 da mille. Härg künnab maad; hobbone teeb sedda-
 samma, ja weab koorma, ja kannab innimesest
 ommas seljas; lammas annab willo; lehm, pi-
 ma ja woid ja juusto; se on nende leggeminne,
 agga ei toida se neid mitte; waid ma kannab
 tohto ja toidab reik lojusest sure Jummalata ar-
 mo läbbi, Matt. 6, 26. Ja nenda on ka innimese koch-
 kus; et ta peab tööd leggema; agga sellegi jures
 peab temma teedma, et keine on, kes tedda toidab,
 ja ei mille temma tö. - Jummal ise on temma
 toidja Omma õnnistawa rääga, ja ehk küll nätko
 temma ennese tö tedda toidwad; sest et Jummal
 ilma temma tö leggemata, temmale ei anna mid-
 dagi. Ja ehk küll linnore ei pea külwama egga lei-
 kama; siiski temma suureks nälga, kui ta ei lon-
 naks toito ennesele õfjima. Agga et ta toito enne-
 sele leiab: ep olle se linnorese leggeminne, müüd
 kui agga Jummalata armo tehtud. Sest, kes on tem-
 ma zoga jenna wäljapannud, et temma sedda woi-
 leida? Eks se ep olle Jummal? 1 Mos. 1, 29, 30. Ja kui
 pühtka kirri sedda ka jälleaks nimmelamatta, ommeti
 innimenne wiaks sedda omma silmaga jo nähtu.
 Sest, kauhko Jummal ei panne; ei leia innimenne
 seddalt middegagi, ja ehk küll reik mailm tööd olles

18
kõnnemas, et lõppes, ja hommaks peäle õfides.
Ja sedda küll näme silmaga ja woime källega see-
da katsta; agga siiski meie ei usfu. Ja jälle, kus:
Ja Jummal isse ei hoia, ei jä fenna middagi jälle,
ja panne et küll tükhaad lükke elle. Laiate om:
mei keik saab, ja kaub käest arra, ja ei tea ükski
kukko sanud."

"Sepp ülle wakkrest üles: kes panned hobbedad
ja kolda mäggede siise, et sedda seäl woib leida?
Kes panned ma siise sedda seurd warra, mis wäl:
jakaawat wiljaks, ja pu wiljaks, ja keigefug:
gufeks hoiduofe wannaks? nenda et keik lomad
sepp küll suwad? Kas se on ^{shk}innimeofe tehtud? Otsi:
des innimenne küll leiab, agga Jummal panned
fenna, et innimenne õfides ning waeua nähjes
woib leida. Kes panned keige lihha siise, et poe:
gib, ja et keik suggu lojufid ja kallad ja lin:
nud ma peäl figginewad, iggaüks omma sug:
gu jannele? Kas se on küll meie ^{shk}muore läbbi:
ei paigast mitte, muud kui Jummal kaõsi on
agga keigeesmald seäl ja panned Omma õnnis:
tamiofe warra sallaja fenna, ja siis küll saab
keik eldetullema läicote. Ja nenda siis leiamis:
et keik meie teygeminne ei ollu muud kui agga
Jummal andide üllesteidminne ja korropanned
minne, agga jowi meie isse ei middagi tehja, igga
keige wakkematksi ülespidada."

* * *

Wata, armas luggeja! siin on sul niid ühted
wägga kallid, hõpifid, ning Jummal ennese antud
maia:

-tus-

19
maiapidamiofe õpustofed. Agga ürgo jägo non
mad siile mitte agga pabberi peäle kirjutud; waid
pallu Jummalat, et Temma Reid so seddame siise
wõltaks kirjutada. Ja se saab siis sul ollema,
kui so hing sedda õiget laewa leiba saab leidonud
ja katonud; sedda maamal, mis paljo kallim on
jellest, mis Jummal kõrbes Omma rahwale on an:
nud. Ja seppammast ülleb Sofand Omnisleggia Fran:
6, 32, 35. "Tõest, tõest, minna üllen teile; Moses
ei ollu teile mitte leiba laewast annud, waid min:
na Jofa annab teile sedda hõpifid leiba laewast.
Sepp Jummalat leib on se, kes laewast makhta:
tulleb ja annab maidmale ello." Ja küõfid siin:
na wakkrest, mis leib se küll peaks ollema; siis
kostab Jofus sulle. 35f: "Minna olen se ello
leib: kes Minno jure tulleb, se ei pea nälga
näggea, ja kes Minno siise usfub, se ei pea
iäl jannolama." - On sul, armas luggeja, se
laewa leib, se ellomanna wakkrest alles katoma:
ta; ok minne siis wälja sedda õpima: sepp sulle:
gi on Jummal sedda walmistanud, ja sedda sulle
lasknud makhafaddada laewast sellefinnaltse il:
malixxu ello kõrbesse. Otsi sedda kiririkust, kus ja
gullustes, Kristus sepp sulle rägilarke; - Otsi sedda nüht:
ha kirja seest, mis Kristus sulle kulutab ja pab:
tudeandensrandmist Temma worre sees; - Otsi sedda
nühtast allari jakramentist, ja maist seäl omma
hallaotaja arms, kes isseonnast fenna cest on an:
nud ja Omma surmaga ello sulle saatnud. Wata, siis
so hing saab tundma sedda ello Jummalat seest. Alla:
- Jom - Jom -

ti siis küll võtsid omma silma laewa pole pöörduda.
 Ei võtta ja siis ial meel ärrakehta, chr. küll ka wah:
 heft läbrikatomiõse päwae sulle tulleswad, mil ja
 jedda abbi mitti kokke ei ja leidma, mis jo siüda
 Jowib. - Neil päwil saad ja Kristusjes siis keik sed:
 da maggufas ärratundma, mis ei ja ükski ärratärüda;
 Kristusjes, kes weel ütlespuhko hüab: „Tulge min-
 no juure keik, kes wauwatud ja koormatud olete;
 Minna tahhan teile hingamiß saba.“ - Ja kes jed:
 da tunneb, se küll teab ärra ja rõmustab on:
~~seft~~ seft, et Jummal teüda ellades mahha ei
 jälta, egga jälta lemna eest muuret kandmata,
 küllab lemna pühta Paulusjega ommaß siüda.
 meß siis ütleb: „Ono Jummal omma ainofündi:
 nud Toia mo eest ärraunnud, kuio ei peaks
 Temma ka mitte sellesammaga mulle keik armuße
 andma?“ - Ja se siis siüdanõ kindlaks teeb us:
 kuma seälgi, kusja silmaga ep olle abbi nähtu.
 Se siis õppetab Jummalat tootusjed kõeks-pid:
 dama ja nende peäle ennaß kõelama, kui ütthe
 kalli warra peäle, mis meil kä. Se ~~meid~~ siis
 sadab ka hädda ja wauwa sees lannades ja kütte
 keigeß siüdamess müid hüüdma jedda Jummalat
 melepärnaliss ja müle abbi sadawad: „Abba Toja!“

ispalmonu, Konsist. Toisesi
 - pri matuo. *[Signature]*
 Causa.